

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างมาก ทั้งในด้านความรู้และความบันเทิง ในบรรดาสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ โทรทัศน์นับว่าเป็นสื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมและความสนใจจากประชาชนทุกระดับ โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อถือของประชาชน เพราะหน้าที่ของโทรทัศน์คือ การให้ข่าวสารความบันเทิง ความรู้ การกำหนดวัฒนธรรม โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชน ที่รวมเอาคุณสมบัติของ สื่อมวลชนหลายอย่างเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นคุณสมบัติของวิทยุ หรือ ภาพยนตร์ หรือแม้แต่นั่งสื่อพิมพ์ก็ตาม โทรทัศน์แสดงเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เห็นอย่างชัดเจนที่สุด เพราะเราสามารถรับรู้จากการเห็นได้ถึง 75% การได้ยิน 13% การสัมผัส 6% และการรับรู้รส 3% ซึ่งโทรทัศน์จะให้ได้ทั้งการเห็น และการได้ยินรวมกันถึง 88%

โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อประชาชน มีอิทธิพลโดยตรงต่อการยกระดับการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น คือ

1. ด้านสติปัญญา ทำให้ประชาชนมีสติปัญญาเฉียบแหลม เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการดำรงชีวิต
2. ด้านทัศนคติและค่านิยม โทรทัศน์มีอิทธิพลที่จะน้อมนำความรู้สึกรักนึกคิดของผู้ชมได้โดยง่าย เช่น ความรู้สึกรักหรือเกลียด ความร่วมมือหรือความรู้สึกต่อต้าน
3. ด้านอารมณ์ รายการโทรทัศน์ช่วยผ่อนคลายจิตใจที่เคร่งเครียด หรือในขณะเดียวกันก็สามารถทำให้มวลชนเกิดความบ้าคั่ง ถึงกับเกิดเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกัน
4. ด้านคุณธรรม รายการโทรทัศน์ที่มีคุณภาพสามารถยกระดับจิตใจของผู้ชม ให้สูงขึ้นได้ และในทางตรงกันข้ามรายการที่ผู้ผลิตขาดความรับผิดชอบ ก็อาจพาให้ศีลธรรมเสื่อมไปจากจิตใจคนได้เช่นกัน
5. ด้านพฤติกรรม ประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน มักมีพฤติกรรมเลียนแบบโทรทัศน์ พฤติกรรมเหล่านี้มีทั้งในแง่บวก และแง่ลบ ขึ้นอยู่กับว่าพฤติกรรมแบบใดจะสร้างความประทับใจให้กับผู้ชมได้มากกว่ากัน
6. อิทธิพลด้านการใช้ภาษา ประชาชนจะเรียนรู้การใช้ภาษาโดยไม่รู้ตัว ส่วนมากจะเป็นภาษาพูด เช่น ภาษาแสลง (SLANG) โดยเฉพาะเด็ก ๆ จะพากันจดจำและนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน จนอาจก่อให้เกิดปัญหาเพราะเด็ก มักจะนำมาใช้โดยไม่รู้จักกาลเทศะ (ชานาญ รอดเหตุภัย:2522)

นอกจากนี้ยังสามารถแยกอิทธิพลของโทรทัศน์ในด้านต่าง ๆ ต่อไปได้อีก คือ (เฉลิม สุทธิ
รักษ์:2510)

ด้านการศึกษา

1. ยกกระตักการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น ช่วยให้การเรียนการสอนกว้างขวาง นอกเหนือจากตำราในชั้นเรียน
2. แพร่ขยายความรู้ไปยังผู้ชมได้เป็นจำนวนมาก
3. อำนวยให้ประชาชนมีความรู้ทันสมัย ทันความก้าวหน้าของโลก ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ มนุษยวิทยา และสังคมศาสตร์
4. ช่วยส่งเสริมความสามัคคีภายในชาติ และการร่วมมือระหว่างชาติทั้งหลายอันจะช่วยก่อให้เกิดสันติภาพขึ้นภายในโลก
5. ในด้านการสอนภาษาต่างประเทศ ใช้ในการส่งเสริมการสอน การเขียน อันเป็นการแก้ปัญหาผู้ไม่รู้หนังสือ
6. ถ้าเป็นเครื่องมือในการสอนในชั้นเรียน โทรทัศน์จะมีส่วนดังนี้
 - 6.1 เมื่อมีข่าว เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่นักเรียนควรทราบ จะสามารถนำข่าวนั้นมาให้นักเรียนได้เร็วที่สุด โดยที่หนังสือหรือแบบเรียน ไม่สามารถบริการในส่วนนี้ได้
 - 6.2 สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้มาก เพราะมีเสียงธรรมชาติ เสียงดนตรีหรือเสียงอื่นประกอบในรายการได้มาก

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

1. โทรทัศน์มีอิทธิพลเหนือจิตใจประชาชน จึงสามารถชักจูงหรือช่วยการตัดสินใจในบางกรณี
2. ตัวอย่าง การซื้อของ การชมภาพยนตร์ การดื่มเครื่องดื่ม ส่วนใหญ่ได้จากการโฆษณาทางโทรทัศน์ทั้งสิ้น
3. โทรทัศน์เป็นแหล่งผลิตวัฒนธรรมมวลชน (MASS CULTURE) วัฒนธรรมเป็นกรอบหรือแนวพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม แต่เดิมนั้นความนิยมทางวัฒนธรรมเกิดจากการประเพณีของกลุ่มชนชั้นสูง ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำในสังคมเท่านั้น แต่ปัจจุบันการสื่อสารแพร่เข้าไปสู่กลุ่มคนทุกชั้น โทรทัศน์จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวโน้มทางวัฒนธรรมของมวลชน
4. การยกกระตักบรรทัดนิยมของประชาชนให้สูงขึ้น
5. ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด จนบางครั้งรายการโทรทัศน์บางรายการเกือบไม่มีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อชีวิตเลย

6. ภาพยนตร์โทรทัศน์ประเภทรัก โศก ตื่นเต้น โศดโผน หรือล้างแค้น อาจไม่เหมาะสำหรับเด็ก เพราะจะมีส่วนทำให้ผู้ดู แสดงพฤติกรรมบางอย่างตามผู้แสดงในภาพยนตร์นั้น ๆ

การจัดทำโทรทัศน์ของไทยในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ โทรทัศน์เพื่อการค้า และโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โทรทัศน์เพื่อการค้าสามารถแบ่งออกเป็นรายการใหญ่ ๆ ได้คือ รายการข่าว รายการสารคดี รายการบันเทิง รายการละครและภาพยนตร์ และรายการกีฬา เป็นต้น ซึ่งทางสถานีโทรทัศน์ต่างก็นำเอารายการเหล่านี้มาทำการค้าโดยการเช่าเวลาเพื่อโฆษณาสินค้า ราคาเช่าเวลาเพื่อโฆษณาสินค้านั้นจะสูงมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับว่าสถานีไหนจะมีผู้ชมนิยมดูมากกว่ากัน

รายการโทรทัศน์ที่สถานีโทรทัศน์ ช่อง 3,5,7,9 ได้จัดทำขึ้นนั้น เนื้อหาส่วนใหญ่มักจะมุ่งเกี่ยวกับความบันเทิงเป็นหลัก ส่วนสถานีโทรทัศน์ ช่อง 11 ของกรมประชาสัมพันธ์ จะมีวัตถุประสงค์ในการจัดที่ชัดเจนว่า จะเป็นสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ส่วนสถานีโทรทัศน์ ทั้ง 4 ช่อง ไม่ว่าจะเป็รายการที่จัดขึ้นเองของแต่ละสถานี รายการที่บริษัทจัดทำรายการได้จัดทำรายการป้อนให้กับสถานี หรือรายการที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ก็ตาม เนื่องจากประชาชนที่เป็นผู้ชม มีจุดมุ่งหมายในการชมรายการโทรทัศน์เพื่อที่จะพักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดจากภารกิจประจำวัน ดังนั้นรายการโทรทัศน์จึงถูกสร้างขึ้นมาให้ให้บริการกับประชาชนในรูปแบบของความบันเทิงตามที่ประชาชนต้องการ และเป็นความบันเทิงที่สามารถจะเลือกรับชมได้ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เพียงแต่นั่งอยู่ที่บ้านและเลือกสถานีโทรทัศน์ที่จะชมรายการตามใจชอบเท่านั้น เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ง่าย ๆ ราคาไม่แพง เมื่อเปรียบเทียบกับความบันเทิงในรูปแบบอื่น ๆ

รายการบันเทิงที่ประชาชนให้ความสนใจมากประเภทหนึ่งคือ รายการที่นำเสนอเรื่องราวเพื่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว เช่น รายการประเภททอล์กโชว์ เกมโชว์ รายการสัมภาษณ์ดารารหรือนักแสดงผู้มีชื่อเสียงในด้านชีวิตส่วนตัว หน้าที่การงานและความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง เป็นต้น

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุด (สุพิตรา สุภาพ:2531) เป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่มีความคงทนที่สุด และยังไม่เคยปรากฏสังคมมนุษย์ใดไม่มีสถาบันครอบครัว เพราะมนุษย์ทุกคนจะต้องอยู่ในสถาบันนี้ เนื่องจากเป็นสังคมกลุ่มแรกที่เราจะต้องเผชิญตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตในครอบครัว ครอบครัวจะให้ตำแหน่ง ชื่อและสกุล ซึ่งเป็นเครื่องบอกสถานภาพและบทบาทในสังคมที่เรามีส่วนร่วมด้วย ตลอดจนกำหนดสิทธิ และหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกันและต่อสังคม

คณะอนุกรรมการด้านครอบครัว ในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวไว้ในนโยบายและแผนงานในการพัฒนาสถาบันครอบครัวว่า ครอบครัวในปัจจุบันมีลักษณะหลากหลายมากกว่าแต่ก่อน ซึ่งแต่เดิมมีอยู่เพียง 2 ลักษณะที่ชัดเจน คือ ครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วยพ่อแม่ลูก และครอบครัวขยายซึ่งนอกจากมีพ่อแม่ลูกแล้ว อาจมีปู่ย่าตายายและญาติอาศัยร่วมอยู่ด้วย สำหรับนิยามของคำว่า "ครอบครัว" นั้น เนื่องจากครอบครัวในแต่ละวัฒนธรรมมีความหมายแตกต่างกันออกไป และภายในแต่ละวัฒนธรรมก็มีความแตกต่างอีกมากมาย ทั้งนี้เพราะสังคมล้าสมัยซับซ้อนยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการยอมรับ "การเป็นครอบครัว" ในลักษณะต่างจากประเพณีดั้งเดิม และเป็นที่ยอมรับจากสังคมเฉพาะบางกลุ่ม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ครอบครัว คือ "กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจ ในการดำเนินชีวิตร่วมกัน รวมทั้งการพึ่งพากันทางสังคม เศรษฐกิจ และมีความสัมพันธ์กันทางกฎหมายหรือทางสายโลหิต ครอบครัวบางครอบครัวอาจมีลักษณะเป็นช้อยกเว้นบางประการดังกล่าวก็ย่อมได้"

สำหรับความสำคัญของครอบครัวนั้น สามารถกล่าวเป็นข้อ ๆ ได้ ดังนี้

1. ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานแรกที่สุดของมนุษย์ และเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ทำหน้าที่ในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของสมาชิกเกิดใหม่ในครอบครัวอันได้แก่ ทารกและเด็ก
 2. การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวและการให้การศึกษาในครอบครัวมีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพของคนและบุคลิกภาพ ซึ่งรวมทั้ง ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน วิธีชีวิตของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อกันและกัน
 3. ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมพื้นฐานที่ประกอบด้วยวิถีชีวิตของสมาชิกของครอบครัวทุกคน วิธีชีวิตนี้รวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และจริยธรรม ซึ่งมีผลต่อคุณภาพของสังคม
 4. ครอบครัวเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่เล็กที่สุดและเป็นพื้นฐานของสังคม ครอบครัวบางครอบครัวมีบทบาทเป็นหน่วยการผลิตทางเศรษฐกิจโดยตรง
 5. ครอบครัว ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบต่อกันและกัน ต่างมีกระบวนการวิวัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีการหยุดนิ่ง ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล
 6. ปัญหาสังคมหลายประการจะป้องกันโดยสถาบันครอบครัว สถาบันครอบครัวที่รวมตัวกันได้จะเป็นพลังกลุ่ม/ชุมชนที่สามารถพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้
- นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครอบครัวไทยที่พึงประสงค์ ไว้ดังนี้
1. สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความรักใคร่กลมเกลียว สนิทฉันท์ ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร มีการพูดจากันทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์
 2. สมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกันและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3. พ่อ แม่ และสมาชิกในครอบครัวมีความรับผิดชอบ ประกอบอาชีพสุจริต รู้จักประหยัดและ
ออม ร่วมกันเสริมสร้างฐานะของครอบครัวให้มั่นคง

4. พ่อ แม่ หรือหัวหน้าครอบครัว ต้องทำตนเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม
ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ทำร้ายกันและกัน อบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดี และมีประโยชน์ต่อ
สังคมปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมของศาสนา

5. พ่อ แม่ หัวหน้าครอบครัวหรือผู้ใหญ่ในครอบครัว ถ่ายทอดการเรียนรู้และภูมิปัญญาแก่
สมาชิก และส่งเสริมให้ได้รับการศึกษา มีความสนใจใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ และรู้จักใช้เหตุผล

6. สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพดี รู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง สถานที่อยู่อาศัยให้
สะอาดถูกสุขลักษณะและเป็นระเบียบเรียบร้อย

7. สมาชิกในครอบครัวบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงรักษาสิ่ง
แวดล้อม ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

8. สมาชิกปฏิบัติตนตามครรลองประชาธิปไตยในครอบครัว เคารพกฎหมายรู้จักใช้สิทธิและ
ปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองดี มีความเชื่อมั่น และปฏิบัติตนส่งเสริมการปกครองตามระบอบ
ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ถ้ามองในแง่ของแต่ละบุคคล การอบรมสั่งสอนทำให้มนุษย์ได้ใช้คุณลักษณะและขีดความ
สามารถของตนเพื่อความเจริญเติบโตและพัฒนาการของตน การอบรมสั่งสอนทำให้มนุษย์เกิดความ
รู้สึกเป็นตัวของตัวเอง (Self) กล่าวคือ มีความรู้สึกในลักษณะประจำตัว สามารถบังคับและกำหนด
พฤติกรรม สามารถรับเอาอุดมคติ คุณค่าและความประพฤติต่าง ๆ ได้ เพราะฉะนั้น การอบรมสั่งสอน
จึงเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ และเป็นปัจจัยที่ขาดเสียมิได้ ที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็น
ตัวของตัวเองคือ ความรู้สึกว่าเป็นคน ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้วการอบรมสั่งสอน คือ การถ่ายทอด
วัฒนธรรม และการพัฒนาบุคลิกภาพ

เนื่องจากสถาบันครอบครัว เป็นหน่วยแรกและหน่วยย่อยที่สุดในระบบสังคม สมาชิกใน
ครอบครัวจะมีการพัฒนาเป็นสมาชิกของชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป ดังนั้นการรับอิทธิพล
ใด ๆ ก็ตามจากสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ ซึ่งมีความผูกพันใกล้ชิดกับสมาชิกทุก ๆ คนในครอบครัว
มาเป็นเวลานาน ทำให้รับรู้ข่าวสาร ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งในชุมชน และนอกชุมชน เพื่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ
จากการรับชมรายการโทรทัศน์ ผู้ชมบางกลุ่มมีความเห็นว่า รายการโทรทัศน์ที่ดี ควรจะมีเนื้อหาสาระมี
คุณค่าเพียงพอที่จะมีส่วนช่วยพัฒนา หรือยกระดับสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม คือ นอกจากผู้ชมจะได้รับ
ความบันเทิงแล้วควรจะได้ความคิดบางอย่างไปพิจารณาใช้ได้กับชีวิตประจำวันของตนเองและครอบครัว

ครัว ซึ่งความคิดนั้นจะต้องก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อมทั้งหลาย สามารถปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้สึกดี ๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ความมีน้ำใจ ความประหยัด และความกตัญญูต่เวทึ เป็นต้น

เนื่องจากประเทศไทยมีพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ การปลูกฝังจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมมาตั้งแต่ครั้งโบราณผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดค่านิยมทางวัฒนธรรม คือ สถาบันครอบครัว โรงเรียน ศาสนา และสื่อมวลชน ซึ่งสถาบันเหล่านี้ทำหน้าที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการปลูกฝังจริยธรรม สื่อมวลชน สามารถปลูกฝังจริยธรรมให้กับสมาชิกในครอบครัว ที่มีวัยแตกต่างกันได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและทำได้ โดยไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลา

ปัจจุบันวิวัฒนาการด้านบทบาทและการกระทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนของโทรทัศน์ไทย ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากขึ้น โดยเปลี่ยนจากการเสนอเนื้อหา เพื่อเน้นความบันเทิงเป็นการมุ่งเสนอเนื้อหาที่เป็นสาระ ความรู้ และให้ข่าวสารข้อมูลมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางด้านการสื่อสารและสังคมแล้ว แสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์ได้ถูกพัฒนาไปเป็นสื่อสารสนเทศมากยิ่งขึ้น

การที่ผู้ผลิตรายการ หรือเจ้าของรายการโทรทัศน์ได้มองเห็นถึงความสำคัญของครอบครัวจนถึงกับผลิตรายการสำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัวขึ้นมา ด้วยตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของครอบครัวในการที่จะพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ดี และเป็นกำลังสำคัญในการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หรือต้องการให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวพัฒนาตนเอง พัฒนาความรู้ ความนึกคิดในการดำรงชีวิต ถ้าหากว่าผู้ชม ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว สามารถมองเห็นประโยชน์จากเนื้อหาสาระ ข้อมูล ความรู้ ต่าง ๆ ที่นำเสนอในรายการ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วยก็ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดียิ่ง เช่น รายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวในปัจจุบัน เช่น รายการบ้านเลขที่ 5 และรายการโลกใบเล็ก เป็นต้น ซึ่งรายการบ้านเลขที่ 5 ผลิตโดยบริษัทมีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน) ส่วนรายการโลกใบเล็ก ผลิตโดยบริษัท มาร์คส์เอนเทอร์เทนเมนท์ จำกัด รูปแบบของรายการทั้ง 2 เป็นรายการเพื่อสร้างเสริมความเข้าใจอันดีในครอบครัว มีเรื่องราวหลากหลายที่นำมาเสนอเพื่อทุก ๆ คนในครอบครัว

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพผลของรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวเหล่านี้ เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ผู้ชมได้รับจากการรับชมรายการ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ผลิตรายการต้องการหรือไม่ เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดหรือผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัว ได้ใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพัฒนารายการโทรทัศน์สำหรับครอบครัวให้เกิดคุณค่า เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาความรู้ ความคิด สติปัญญา ตลอดจนยกระดับสถานภาพใน

สังคมของครอบครัว ทั้งในเชิงวิชาการ ก็จะได้ทราบถึงบทบาทที่เป็นประโยชน์ของรายการโทรทัศน์ในฐานะสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร การเปิดรับชมรายการ สาระและความรู้ ที่คนคิดต่อสถาบันครอบครัว และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวทั้ง 2 รายการ คือ รายการบ้านเลขที่ 5 และรายการโลกใบเล็ก
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวระหว่างกลุ่มผู้ชมรายการที่มีคุณลักษณะการประชากรต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัว ทั้ง 2 รายการ กับสาระและความรู้ ที่คนคิดต่อสถาบันครอบครัว และการนำไปใช้ประโยชน์
4. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวทั้ง 2 รายการ ในด้านสาระและความรู้ ที่คนคิดต่อสถาบันครอบครัว และการนำไปใช้ประโยชน์

ปัญหานำการวิจัย

1. ผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวรายการใดรายการหนึ่งหรือทั้ง 2 รายการ มีลักษณะทางประชากร การเปิดรับชมรายการ สาระและความรู้ ที่คนคิดต่อสถาบันครอบครัว และการนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร
2. ผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวที่มีคุณลักษณะทางประชากรต่างกันมีการรับชมรายการแตกต่างกันหรือไม่
3. การเปิดรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความรู้ที่คนคิดต่อสถาบันครอบครัว และการนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และเป็นความสัมพันธ์อย่างไร
4. ประสิทธิภาพของรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวทั้ง 2 รายการ ในด้านสาระและความรู้ ที่คนคิดต่อสถาบันครอบครัว และการนำไปใช้ประโยชน์เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 ผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวทั้ง 2 รายการ ที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2 การรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความรู้ของผู้รับชมรายการ

สมมติฐานที่ 3 การรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อสถาบันครอบครัวของผู้ชมรายการ

สมมติฐานที่ 4 การรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะประชาชน ที่ชมรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวทั้ง 2 รายการ คือ รายการบ้านเลขที่ 5 และรายการโลกใบเล็ก และมุ่งศึกษาประสิทธิผลของรายการต่อผู้ชมที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ลักษณะทางประชากร	หมายถึง	เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้, สถานภาพการสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว
การรับชม	หมายถึง	การเลือกรับชมรายการ ความบ่อยครั้งในการชมรายการ ระยะเวลาในการติดตามรับชมรายการ และระยะเวลาในการรับชมรายการในแต่ละครั้ง
ความรู้	หมายถึง	เนื้อหาสาระต่างๆ ในรายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมสถาบันครอบครัว และสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว
ทัศนคติ	หมายถึง	ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อของประชาชนที่มีต่อสถาบันครอบครัวที่ได้จากการรับชมรายการ
การใช้ประโยชน์	หมายถึง	การนำข้อมูล เนื้อหา สาระต่าง ๆ ที่ได้รับชมไปใช้หรือปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิต หรือรักษาสถาบันครอบครัวของผู้รับชม
รายการโทรทัศน์	หมายถึง	รายการทอล์คโชว์ และสารคดี ในรูปแบบเพื่อครอบครัวที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ทั้ง 2 สถานี ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

รายการโทรทัศน์ หมายถึง
เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัว

รายการที่นำเสนอเนื้อหาสาระ ความรู้ต่าง ๆ โดยเน้น
เฉพาะเป็นเรื่องของคนภายในครอบครัว ที่สมาชิกทุกคน
ภายในครอบครัวสามารถรับชมได้ และนำความรู้นั้นไปใช้
ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถพัฒนา
ตนเองและครอบครัวได้โดยมีวัตถุประสงค์ ในการสร้าง
สรรค์รายการ เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญ
และเห็นคุณค่าของสถาบันครอบครัว เช่น รายการ
บ้านเลขที่ 5 และรายการโลกใบเล็ก

ประสิทธิผลของรายการโทรทัศน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับความรู้จากรายการโทรทัศน์เพื่อ
ส่งเสริมสถาบันครอบครัว แล้วเกิดทัศนคติที่ดีต่อสถาบัน
ครอบครัว และมีการนำไปปฏิบัติในครอบครัว และในชีวิต
ประจำวัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงคุณค่า เนื้อหา สาระ ของรายการโทรทัศน์เพื่อ
ส่งเสริมสถาบันครอบครัวที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้เกิดแนวคิดในการนำไปสร้างสรรค์พัฒนาสถาบัน
ครอบครัว
2. เพื่อเป็นประโยชน์ให้ผู้เกี่ยวข้องในการจัด หรือผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมสถาบัน
ครอบครัวได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนารายการให้มีคุณค่า และตรงกับความต้องการของ
ผู้ชมมากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย